

POSITIONSPAPPER VAL 2026

Teknikföretagens prioriterade valfrågor 2026

Teknikföretagens prioriterade valfrågor 2026

- **Stärk kopplingen mellan industrin, forskningen och politiken med ett Teknikråd**
- **Stärk satsningar på banbrytande teknik med ett Teknikkliv**
- **Sverige behöver kraftigt öka investeringarna i forskning och innovation**
- **Reformförslag energi**
 1. Tillsätt en energiberedning
 2. Bygg ut elproduktionen i takt med elektrifieringen
 3. Effektivisera användningen av elnäten
- **Reformera gymnasieskolan från grunden, för framtidens kompetens**
- **Inför incitament för STEM-studier**
- **Modernisera högre utbildning**
- **Sätt nationella mål för kompetens**
- **Nej till arbetstidsförkortning**
- **Bevara karensavdraget**

Stärk kopplingen mellan industrin, forskningen och politiken med ett Teknikråd

Den globala konkurrensen om teknologiska framsteg och industriellt ledarskap hårdnar. Samtidigt är svensk FoU-politik och industripolitik uppdelad i parallella spår. Teknikföretagen föreslår ett Teknikråd, med tydligt mandat och stark förankring i industri och akademi, för att förbättra Sveriges förmåga att agera strategiskt både nationellt och i EU.

Sverige har en stark industri, hög teknisk kompetens och betydande investeringar i forskning och utveckling från näringslivet. Detta har under decennier varit en drivande faktor för Sveriges höga välbefinnande. Men idag ser förutsättningarna annorlunda ut. Flera länder satsar mer resurser på att bli ledande i den tekniska utvecklingen. Att Sverige lyckas behålla en tätposition i detta är avgörande för tillväxt och välbefinnande, men också för klimatomställning och säkerhet. Samtidigt fattas politiska beslut om forskning, innovation och industripolitik ofta var för sig, med begränsad samordning.

När politiken saknar ett samlat grepp blir det svårare att prioritera och att hålla i långsiktiga satsningar. Detta är en insikt som flera konkurrentländer redan kommit fram till. Bland andra Storbritannien, Nederländerna, USA, Japan och Sydkorea har därför rådgivande funktioner med djup expertis inom forskning och teknik, för att samordna forskningspolitik och industripolitik, och för att peka ut strategiskt viktiga teknikområden.

Därutöver förstärker utvecklingen inom EU behovet av nationell samordning. Unionen bygger nu upp en mer aktiv konkurrenskraftspolitik, med nya industripolitiska initiativ där nya verktyg kan användas, som till exempel IPCEI:erna. För att Sverige ska kunna ha förmåga att påverka inriktningen och delta i satsningarna krävs en nationell funktion som kan samla relevant information och relevanta aktörer, för att ge regeringen ett samlat underlag med god framförhållning.

Näringslivet, med industrin i spetsen, står redan idag för huvuddelen av investeringarna i forskning och utveckling i Sverige. Politiken behöver därför utformas så att den kompletterar och förstärker företagets insatser, snarare än att fungera vid sidan av dem. Regeringen bör inrätta ett Teknikråd nära kopplat till Regeringskansliet med uppdrag att identifiera strategiskt viktiga teknikområden av central betydelse för industrins konkurrenskraft, och stärka samspelet mellan forskning, innovation och industriell utveckling. En central uppgift bör också vara att stödja Sveriges arbete med EU:s konkurrenskraftspolitik.

Ett väl utformat Teknikråd skulle göra politiken mer sammanhållen och långsiktig, öka effekten av offentliga satsningar och förbättra förutsättningarna för industrins egna investeringar. Så stärker vi Sveriges konkurrenskraft när andra länder tar sikte på våra styrkeområden, och så skapar vi rätt förutsättningar för svenskt välbefinnande även kommande decennier.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Teresa Jonek
070 551 29 02
teresa.jonek@teknikforetagen.se

Stärk satsningar på banbrytande teknik med ett Teknikkliv

Sverige har under lång tid varit framgångsrikt i ingenjörskonst. Det har inom flera fält placerat oss i den globala teknikutvecklingens framkant och givit upphov till vårt stora välstånd. Samtidigt har konkurrensen om banbrytande tekniska framsteg hårdnat. Sverige behöver komplettera satsningar på inkrementell utveckling med ett *Teknikkliv* för att stärka vår förmåga att göra banbrytande framsteg inom teknikutveckling.

Aldrig förr har konkurrensen om teknologiska framsteg varit större. Världen över forskas det inom områden som har enorm potential att skapa stora tekniksprång. Det kan handla om sådant som ny batteriteknik, elektrifiering av industriella processer, autonoma system, självkonfigurerande datanät, utveckling och tillämpning av AI och kvant, och nya avancerade material.

Den potentiella uppsidan i denna typ av processer är enorm. Det kan förändra hela värdekedjor, skapa nya branscher och möjliggöra stora klimat- och konkurrenskraftsvinster. Men både riskerna och kapitalbehoven är ofta för stora för att enskilda företag, särskilt små- och medelstora, ska kunna bära dem på egen hand. Resultatet blir ett marknadsmisslyckande där samhällsekonomiskt lönsamma investeringar inte blir av. Här kan staten en ta tydlig roll att genom offentlig riskdelning som hävstång för privata investeringar.

Teknikklivet innebär just detta: riktade satsningar på stora tekniksprång där industrin ges möjlighet att testa och skala upp ny och ofta oprövad teknik. Till skillnad från inkrementella effektiviseringar handlar det om teknikskiften med hög risk och mycket hög potentiell nytta.

Ett Teknikkliv bör bygga vidare på erfarenheter från Industriklivet, men omfatta hela den industriella värdekedjan och fler teknikområden. Fokus bör inte enbart ligga på utsläppsminskningar i produktionen, utan även på hur banbrytande nya produkter och ny produktionsteknik kan skapa konkurrenskraft, resiliens och klimatnytta.

För att lyckas behöver Teknikklivet utformas med tydliga mål och prioriteringar, transparenta och tydliga kriterier för vilka projekt som ska få stöd samt systematisk uppföljning av resultat och samhällsnytta. Stöden kan omfatta förstudier, pilot- och demonstrationsanläggningar samt investeringar i tidiga kommersiella tillämpningar.

Med ett väl utformat Teknikkliv kan Sverige bättre skapa förutsättningar för att ta de tekniska språng som krävs i en ny industriell era, och säkerställa att banbrytande teknik utvecklas, testas och industrialiseras i Sverige, snarare än någon annanstans.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Teresa Jonek
070 551 29 02
teresa.jonek@teknikforetagen.se

Sverige behöver kraftigt öka investeringarna i forskning och innovation

Sverige behöver kraftigt öka investeringarna i forskning och innovation för att säkra långsiktig tillväxt, välfärd och konkurrenskraft. Trots att Fol-nivåerna i dag är höga räcker det inte när omvärlden springer snabbare. Den globala konkurrensen hårdnar, teknikutvecklingen accelererar och nya krav ställs på både näringsliv och akademi. För att möta dessa utmaningar krävs en snabb ambitionshöjning där offentliga satsningar används strategiskt för att skapa genomslag i ekonomi och samhälle.

Sverige står inför flera strukturella utmaningar, däribland en åldrande befolkning, den gröna omställningen och en tilltagande internationell konkurrens inom högteknologisk tillverkning. Som ett litet och exportberoende land är den långsiktiga konkurrenskraften starkt beroende av förmågan att utveckla, ta till vara och kommersialisera ny teknik. Samtidigt genomförs omfattande satsningar på forskning, utveckling och implementering av banbrytande teknologier utanför Europa. Dessa investeringar driver produktivitetsutveckling, möjliggör nya produkter och affärsmodeller samt skapar nya marknader.

En allt större del av den tekniska utvecklingen sker inom konvergensteknologier, där framsteg uppstår i skärningspunkten mellan flera forskningsfält. Denna utveckling är mer komplex och resurskrävande och ställer höga krav på tillgång till spetskompetens. Företagens möjligheter till internationellt forskningssamarbete begränsas dessutom av geopolitiska och säkerhetspolitiska hänsyn, vilket gör starka och relevanta forskningsmiljöer i Sverige och Europa allt viktigare.

Sveriges Fol-investeringar uppgår i dag till cirka 2,8 procent av BNP. Näringslivet står för huvuddelen, medan den offentliga sektorn bidrar med omkring 0,8 procentenheter. Mot bakgrund av de samlade utmaningarna är detta otillräckligt. Den totala investeringsnivån bör därför skyndsamt höjas till 5 procent av BNP, med en ökning av statens investeringar till 1 procent och näringslivets till omkring 4 procent.

Även om den offentliga ökningen är mindre i absoluta tal vilar ett stort ansvar på politiken. Offentliga medel måste användas så att de effektivt utlöser och förstärker privata investeringar. Det kräver väl utformade styrmedel, långsiktiga och förutsägbara spelregler samt satsningar som riktas mot områden där Sverige har, eller kan bygga, internationella styrkepositioner. Särskilt viktigt är att prioritera projekt med hög samhällsekonomisk avkastning och tydlig koppling till kommersialisering och implementering.

En sådan ambitionshöjning stärker Sveriges attraktionskraft för investeringar, ökar produktivitetstillväxten och förbättrar möjligheterna att ta ny teknik från forskning till marknad. Därmed läggs grunden för en långsiktigt stark konkurrenskraft och en hållbar finansiering av välfärden.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Teresa Jonek
070 551 29 02
teresa.jonek@teknikforetagen.se

Reformförslag energi

Sveriges energisystem står inför stora förändringar genom den omfattande elektrifiering av transporter och industrier som pågår och planeras. När fossila bränslen ersätts av fossilfri el minskar vi både växthusgasutsläppen och vårt beroende av importerade bränslen. Elektrifieringen behövs för att nå våra klimatmål och öka vår försörjningstrygghet. Om den görs på ett kostnadseffektivt sätt bygger den även vår konkurrenskraft starkare.

Vår elförbrukning har varit mer eller mindre oförändrad sedan 90-talet men nu planerar Sverige för att kunna möta ett dubblerat behov till 2045. Denna expansion sker i ett komplext elsystem där många aktörer behöver samverka så att tillgång och efterfrågan på el kan mötas i varje ögonblick, samtidigt som ledtiderna för att bygga ut elproduktion, elnät och konsumtion varierar stort. Elsystemet behöver dessutom integreras effektivt med övriga energisystemet för att dra nytta av olika energislag och tekniker, exempelvis genom att nyttja överskottsel eller spillvärme från energi- och industriprocesser i fjärrvärmerna.

Utmaningen är enorm, men Sverige har fantastiska förutsättningar att lyckas, genom goda tillgångar till naturresurser, teknisk kompetens och robust infrastruktur med närapå fossilfria el- och fjärrvärmesystem. Dessutom har vi världsledande företag som utvecklar många av de tekniska lösningarna som behövs i omställningen – från eldrivna fordon, effektiva värmepumpar och värmeväxlare, till elkrafts- och kraftkabelteknik och komponenter för att digitalisera och automatisera både elnät och industriprocesser. Sverige behöver blicka framåt och bygga ett energisystem som använder bästa tillgängliga teknik för att hantera kommande behov. Detta gynnar både konsumenter, teknikföretag och samhället i stort i form av jobb, skatteintäkter och välfärd.

För att lösningarna ska komma på plats krävs att energipolitiken blir mer långsiktig och ger investerare rätt förutsättningar. Politiken behöver vidare jobba mer med att elsystemet ska kunna byggas ut i takt med efterfrågan. Ny elproduktion behöver kunna tillkomma kontinuerligt och användningen av elnäten effektiviseras för att nyttja den tillgängliga kapaciteten bättre. Teknikföretagen lyfter här fram tre viktiga åtgärdsområden som politiken behöver prioritera framöver.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Oskar Kvarnström
070 768 90 69
oskar.kvarnstrom@teknikforetagen.se

1. Tillsätt en energiberedning

Osäkerheter kring politikutvecklingen och marknadens spelregler försvårar investeringar i både industri och ny elproduktion. Energipolitiken behöver ge stabila villkor som håller över flera mandatperioder, så att företag och investerare vågar satsa på omställning och expansion. En Energiberedning behövs för att ge mer långsiktighet i politiken, inte bara för ny elproduktion.

Det osäkra säkerhetspolitiska läget gör det viktigare att det finns en tydlig politisk linje som håller över tid. Regeringsbyten kan ge vitalitet till energipolitiken, men stora förändringar i prioriteringar och styrmedel sprider mer osäkerhet för de som ska investera i energisystemet och industrin. Frågan om vilken elproduktion Sverige ska satsa på tenderar att helt dominera den energipolitiska debatten, ofta utifrån en felaktig bild där ny kärnkraft ställs mot vindkraft.

Vi behöver komma bort från polarisering och tvära kast i energipolitiken. Det räcker inte att komma överens om stöd för specifika kraftslag. Sverige behöver ett bredare perspektiv i energipolitiken och en process som ger långsiktiga och teknikneutrala villkor som underlättar investeringar i både konsumtion, produktion, infrastruktur och effektiviseringar. Långsiktigheten behöver grundas i en gemensam vision för vårt energisystem och utvecklingen av Sverige som industrination.

Teknikföretagens förslag:

Tillsätt en Energiberedning som kan utgöra ett forum för konsultationer mellan regeringen och representanter för de politiska partierna i riksdagen. Utformningen kan inspireras av Försvarsberedningen och Pensionsgruppen, vilka syftar till att få till långsiktighet och bred politisk förankring på områden som inte lämpar sig för snabba politiska vändningar. Som utgångspunkt behövs en samsyn om de energipolitiska målen och vägledande principer för hur politiken ska utformas. Knutet till Energiberedningen bör det även finnas ett rådgivande näringslivs- och intressentråd för att bidra med kunskap och till en bred förankring av politiken.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Oskar Kvarnström
070 768 90 69
oskar.kvarnstrom@teknikforetagen.se

2. Bygg ut elproduktionen i takt med elektrifieringen

Utbyggnaden av produktion och konsumtion av el behöver takta bättre. Dagens elöverskott kan snabbt vändas till ett underskott med höga priser som följd. Politiken har tagit viktiga steg men behöver göra mer för att få fram elproduktion som kan möta framtida behov.

Idag har vi ett stort elöverskott med mycket låga priser i norra Sverige. Inom några år kan situationen ha vänt, när fler planerade industriprojekt tar fart och nya tillkommer, inte minst från datacenter. Detta riskerar att leda till ökade elpriser på sikt och försämrad konkurrenskraft för svenska företag. Sverige behöver ta ett helhetsgrepp om utbyggnaden av elsystemet för att bättre takta med elektrifieringens behov. Bra steg har tagits kopplat till energiplanering och att tydliggöra roller och ansvar för utvecklingen av elsystemet, men ytterligare åtgärder behövs för både produktions- och konsumtionssidan.

Ny elproduktion måste kunna byggas i takt med behoven. Detta kan komma från olika produktionsslag och lösningar som kombinerar produktion och lagring. På lång sikt kan havsbaserad vindkraft och ny kärnkraft ge viktiga bidrag till Sveriges elförsörjning, men på kort sikt är det landbaserad vindkraft som bedöms stå för största delen av ny elproduktion. Utbyggnaden riskerar dock att helt stanna av inom ett par år eftersom allt färre nya vindkraftsprojekt får tillstånd. Under 2025 stoppades ca 90% av ansökningarna av det kommunala vetot. Ersättningen till kommuner för att öka incitamenten att säga ja till vindkraft behöver göras till en långsiktig modell. Många vindkraftsplaner läggs dessutom ner redan i samrådsprocessen på grund av målkonflikter med framför allt försvaret, vilket även är ett stort hinder för den havsbaserade vindkraften.

Statens roll i utbyggnaden av elsystemet behöver tydliggöras. Fokus bör ligga på att riva hinder för ny elproduktion och för elektrifieringen. Stödsystem för ny fossilfri elproduktion bör utformas så teknikneutralt som möjligt för att säkerställa kostnadseffektivitet. Åtgärder behövs även för att underlätta för efterfråge- och produktionsidan att mötas, där statens roll kan vara att minska risker för investeringar.

Teknikföretagens förslag:

- Utveckla och bredda Kraftlyftet till fler tekniker, inklusive energieffektiviserings- och flexibilitetsåtgärder som kan underlätta elektrifieringen.
- Få på plats långsiktiga och tillräckliga incitament för kommuner att godkänna vindkraftsprojekt och intensifiera dialogen med Försvarmakten för att hitta samexistenslösningar.
- Utred hur staten kan ta en mer aktiv roll i att reducera risker och underlätta för industrier, elproducenter och lagringsaktörer att prissäkra sig, ingå bilaterala elavtal och samverka i energikluster.
- Se över punktskatten på el i syfte att påskynda elektrifieringen.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Oskar Kvarnström
070 768 90 69
oskar.kvarnstrom@teknikforetagen.se

3. Effektivisera användningen av elnäten

Elnät är helt central infrastruktur för att möjliggöra elektrifieringen. Nätkapaciteten måste utökas för att få bort flaskhalsar i systemet och möjliggöra nya anslutningar runt om i landet. Eftersom elnätsutbyggnad tar lång tid och är kostsamt behövs ett ökat fokus på att använda befintliga nät mer effektivt.

Trots Sveriges stora överskott på el över året så finns brister och flaskhalsar i överföringskapaciteten som innebär långsamma anslutningar och stora prisskillnader inom landet. Elnäten behöver byggas ut mer effektivt genom fortsatt arbete med att förenkla tillståndsprocesser och korta ledtider för utbyggnaden. Samtidigt finns en stor potential för att effektivisera användningen av det befintliga elnätet, för att påskynda anslutningar och hålla nere kostnader. Detta kräver andra incitament och styrning än vad som finns på plats idag. Den nya intäktsregleringen som Energimarknadsinspektionen håller på att ta fram behöver leverera mycket av dessa incitament.

Vidare behöver anslutningsprocesser och tariffstrukturer förbättras och tydligare följas upp. Sverige har omkring 150 elnätsbolag av varierande storlek, och aktörer som vill ansluta nya verksamheter upplever stora skillnader i hantering mellan olika nätområden. De nya effekttariffer som varje nätbolag ska införa från 2027 riskerar också att spreta mycket, vilket försvårar effektiv styrning av produkter som kan leverera flexibilitet. Trubbigt utformade effekttariffer riskerar även att bli mycket kostsamt för industrier och andra konsumenter som inte enkelt kan styra om sin elanvändning. Energimarknadsinspektionen behöver ges tillräckliga resurser och ansvar för att elnäten och tariffer utvecklas på ett sätt som gynnar användarna.

Teknikföretagens förslag:

- Säkerställ att elnätsregleringen för nästa period ger tydliga och långsiktiga incitament för nätbolagen att investera i digitalisering och styrning som frigör flexibilitet, sänker kostnader och möjliggör snabbare anslutningar.
- Utred behov av kompletterande kompetenshöjande åtgärder och stöd till innovationer och lösningar som syftar till att höja kapaciteten och effektivisera användningen av befintliga elnät.
- Tydliggör Energimarknadsinspektionens ansvar kopplat till nätbolagens hantering av anslutningsprocesser och tariffer. Anslutningsprocesser behöver bli mer förutsebara och samtidigt flexibla nog att möta olika verksamheters behov. Vidare behöver effekttariffer utformas och standardiseras så att flexibilitet kan frigöras på ett effektivt sätt i samspel med elmarknaden utan att orimliga kostnader landar på verksamheter som inte enkelt kan styra om sin elanvändning.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Oskar Kvarnström
070 768 90 69
oskar.kvarnstrom@teknikforetagen.se

Reformera gymnasieskolan från grunden, för framtidens kompetens

Industrin står inför stora rekryteringsbehov samtidigt som alltför många unga går igenom gymnasiet utan att bli redo för vare sig yrkesliv eller högre studier. Nu krävs en gymnasieskola med ny struktur, som hjälper eleverna till arbetslivet.

Gymnasieskolans struktur är daterad, med sin strikta uppdelning mellan teoretiska program och yrkesprogram. I dag överlappar kompetenser och yrkesroller varandra på arbetsmarknaden. Industrin söker medarbetare som kombinerar praktiska färdigheter med teoretisk förståelse.

Den nuvarande uppdelningen mellan yrkesprogram respektive teoretiska program skapar dessutom statusskillnad, stigmatisering och cementering av könsbundna studie- och yrkesval. I stället för att unga väljer gymnasieinriktning utifrån ett framtida arbetsliv, är det skolans status, geografiska placering och kompistryck som styr. Mot detta hjälper inga kampanjer.

Vi har sett decennier av lappande, lagande och förslag från politiken som lett till reformtrötthet inom skolan. Nu behöver vi istället förändra gymnasieskolans struktur från grunden.

Teknikföretagen föreslår en utvecklad gymnasieskola som bygger på följande:

- Slopa uppdelningen mellan teoretiska och yrkesförberedande program, den är otidsenlig. Vi vill att alla elever får en gemensam kunskapsbas med möjlighet att bygga på sin utbildning i olika riktningar som speglar hur moderna industriyrken faktiskt ser ut.
- Skapa bredare och färre ingångar och inför stegvisa val. Att välja utbildningsinriktning redan i årskurs 9 är en stor utmaning för många unga. Vi föreslår att gymnasiets första del utformas mer gemensamt, så att valet av inriktning senareläggs.
- Behåll höga krav – gymnasieexamen ska inte devalveras. Industrin behöver medarbetare som har en stabil grund i centrala ämnen som svenska, matematik och naturvetenskapliga ämnen. Korta eller förenklade program skapar återvändsgränder och minskar elevernas möjlighet att klara av det ökade kunskapskrav som arbetslivet ställer.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Camilla Georgsson
072 147 02 36
camilla.georgsson@teknikforetagen.se

Inför incitament för STEM-studier

Sverige behöver fler som väljer STEM-utbildningar – och potentialen finns. Men för att omvandla ungas intresse till faktiska studieval krävs mer än goda ambitioner. Det behövs strategiska insatser och tydliga incitament som gör det attraktivt att välja dessa utbildningar.

Många unga överväger teknik-, naturvetenskaps- eller industritekniska programmen inför gymnasiet, men långt ifrån alla tar steget. En tredjedel uppger att de blivit avrådda från att studera STEM-utbildningar. Sveriges ingenjörer har därutöver visat att ungas betyg missgynnas av att studera natur- och teknikprogrammen på gymnasiet. Intresset för ingenjörsutbildningar har ökat, men genomströmningen på ingenjörsutbildningarna ligger fortsatt lågt. Examensfrekvensen från civilingenjörsutbildningar är cirka 55 procent.

Vad som kan få fler att välja STEM-utbildningar varierar mellan olika grupper. För vissa handlar det om bättre kommunikation och vägledning, för andra om tydligare incitament – både på utbildningsnivå generellt och för specifika kurser, som exempelvis avancerad matematik. För att lyckas måste utbildningssystemet prioritera STEM och skapa incitament som faktiskt leder dit.

Teknikföretagen föreslår incitament riktade till elever och utbildningsaktörer:

1. Incitament riktade till elever och studenter

Ekonomiska och meritbaserade drivkrafter kan göra STEMstudier mer attraktiva för elever och studenter. Det kan handla om meritpoäng för särskilda kurser eller betyg i grundskolan och gymnasiet, exempelvis inom avancerad matematik. Det kan också avse förtur till vissa utbildningar eller handla om avskrivning eller nedsättning av studielån för ingenjörstudenter.

2. Incitament för utbildningsanordnare

Skolor och utbildningsaktörer kan premieras till exempel genom justerade ersättningsmodeller för STEM-utbildningar, erbjudande av relevanta kurser eller för satsningar som stärker lärarbehörigheten inom området.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Camilla Georgsson
072 147 02 36
camilla.georgsson@teknikforetagen.se

Modernisera högre utbildning

Sveriges förmåga att stå starkt i en osäker omvärld bygger på vår konkurrenskraft, och tillgång till rätt kompetens är avgörande. Akademin har en mycket viktig roll, och behöver utvecklas för att bättre möta behoven hos en föränderlig arbetsmarknad. I planering och dimensionering av utbildningsutbudet behöver tydligare hänsyn tas till samhällets behov.

Bristen på ingenjörer och spetskompetens inom IT är stor inom industrin och teknikbranschen. Industrirådets senaste kompetenskartläggning visar att industrin behöver ny- och ersättningsrekrytera närmare 60 000 ingenjörer. Dessutom är det svårt att finna rätt kompetens. Exempelvis anger 87 procent av företagen att det är svårt eller mycket svårt att hitta ingenjörer inom automation respektive el och energi.

Intresset för ingenjörsutbildningar har ökat, men genomströmningen på ingenjörsutbildningarna är fortsatt låg. I den mest aktuella statistiken är examensfrekvensen på civilingenjörsutbildningar cirka 55 procent. För att vända utvecklingen behövs ett helhetsgrepp om dimensionering, också utifrån ett kvalitetsperspektiv.

Teknikföretagens förslag:

Stärk förutsättningarna för en träffsäker dimensionering av högre utbildning. Styrning och resurstilldelning bör stödja ett utbildningsutbud som matchar de regionala och nationella behoven. Låt lärosäten och arbetsliv gemensamt planera utbildningsutbudet så att det bättre matchar arbetsmarknadens behov och studenternas efterfrågan. Ett sådant underlag kan också stötta studenterna i att göra mer informerade val.

Lärosätena bör också ges bättre förutsättningar att satsa på utbildningar inom sina styrkeområden, även när de är dyra att bedriva, samt att göra det enklare att erbjuda flexibla vidareutbildningar för yrkesverksamma.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Camilla Georgsson
072 147 02 36
camilla.georgsson@teknikforetagen.se

Sätt nationella mål för kompetens

Sveriges förmåga att stå starkt i en osäker omvärld bygger på vår konkurrenskraft – och i grunden på tillgången till rätt kompetens. För att säkerställa att samhället är rustat för utmaningar på både kort och lång sikt behövs nationella mål för kompetens inom strategiskt viktiga områden.

Redan i dag är bristen på såväl kvalificerade yrkesarbetare som ingenjörer stor inom industrin och teknikbranschen. Därtill uppkommer nya och förändrade kompetensbehov utifrån samhällets behov av förmåga till resiliens, omställning och försvar.

I *Future Jobs Report 2025* skriver *World Economic Forum* att 60 procent av arbetsgivarna kommer att transformera sin verksamhet till 2030, baserat på samhälls- och teknikutvecklingen. De tre kompetenser som anges bli allt viktigare är AI och *big data*, nätverk och cybersäkerhet samt teknisk förståelse (*technological literacy*). Denna utveckling stöds även i Draghi-rapporten om EU:s konkurrenskraft, där STEM-kompetens lyfts som en viktig del av de specialist skills som behövs. EU rekommenderas också att anta ett långt mer strategiskt och framtidsorienterat förhållningssätt till kompetens.

Det svenska utbildningssystemet beaktar i olika grad samhällets kompetensbehov vid planering och dimensionering av utbildning. Samtidigt saknas en helhetssyn på vilka kompetenser som Sverige behöver för att öka vår resiliens och stärka vår konkurrenskraft. Ett antal länder har redan nationella strategier för kompetens. Tysklands *National Skills Strategy* tar sikte på att öka tillgång till utbildning, stärka samverkan i regioner och branscher samt att ge bättre planeringsförutsättningar för företag. *Skills England* har ett liknande uppdrag och arbetar bland annat för att säkerställa framdriften av den nationella industristrategin.

Teknikföretagens förslag:

Sätt nationella mål för kompetens. Identifiera kritiska kompetenser, sätt nationella mål för såväl spets som bredd för dessa och avsätt resurser för att uppnå målen. Med fördel kan avstamp bland annat tas i de strategiska tekniker som identifierats för Sverige.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Camilla Georgsson
072 147 02 36
camilla.georgsson@teknikforetagen.se

Nej till arbetstidsförkortning

Det finns förslag om att sänka den generella veckoarbetstiden, antingen genom lagstiftning eller genom kollektivavtalsförhandlingar mellan centralorganisationerna LO och Svenskt Näringsliv. Teknikföretagen säger nej till arbetstidsförkortning eftersom det skulle medföra stora kostnader och konsekvenser för industrin, men också för det svenska samhället. Det har Sverige inte råd med – framför allt inte i det turbulenta omvärldsläge som nu råder.

Vi lever i en tid med krig i Europa, hot om handelskrig och stor geopolitisk oro. Sverige behöver rustas upp militärt och vi behöver öka vår civila resiliens. Allt detta kräver investeringar, och därmed god ekonomisk utveckling. Det kräver i sin tur fler arbetade timmar i ekonomin.

Arbetade timmar handlar också om att säkra Sveriges välfärd. Enligt Konjunkturinstitutet skulle sänkt arbetstid krympa den svenska ekonomin med cirka 400 miljarder kronor årligen, vilket skulle innebära cirka 165 miljarder kronor mindre i skatteintäkter. Då klarar vi inte att möta samhällets förväntningar på en bra skola och sjukvård.

Ändå vill vissa politiska partier och fackförbund sänka den generella veckoarbetstiden till 35 timmar, med bibehållen lön.

Ibland menar de att snabb, teknisk utveckling medför att vi alla kan arbeta mindre. Det stämmer inte. När tekniken utvecklas och konkurrenskraften stärks skapas förutsättningar för höjda reallöner och förbättrade anställningsvillkor. Detta kommer de anställda till del genom kollektivavtalsförhandlingar, med hänsyn till branschens specifika förutsättningar.

Facken refererar också till Danmark, som har kortare arbetstid än Sverige. Det är en dålig jämförelse eftersom den danska arbetsmarknaden och socialförsäkringssystemet fungerar annorlunda jämfört med det svenska. Sanningen är dessutom att danska politiker på olika sätt nu försöker öka arbetstiden igen.

Teknikföretagen säger nej till arbetstidsförkortning.

Våra skäl för att säga nej:

- Sänkt arbetstid ger minskad produktion av produkter och tjänster, vilket innebär minskade skatteintäkter. Det leder till neddragningar i offentligt finansierad välfärd och uteblivna investeringar i försvar eller infrastruktur. Vår medlemsundersökning visar dessutom att sänkt arbetstid kan innebära att företag och arbetstillfällen lämnar Sverige.
- I en tid av oro behöver vi tilltro till den svenska arbetsmarknadsmodellen för att behålla en stabil och välfungerande arbetsmarknad. Politiska ingrepp rubbar balansen i modellen och det är svårt att rätta till.
- Arbetstid och lön hänger ihop och ska förhandlas på branschnivå. Det har vi gjort i årtionden genom Industriavtalet, där exportindustrin sätter märket för kostnadsökningar i Sverige. I kollektivavtalsförhandlingar finns redan idag möjlighet att förhandla om sänkt arbetstid med lösningar som passar för branschen. Inom industrin har vi avtalat fram arbetstidsförkortning i form av både tidbanker och deltidspension.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Karin Bolling-Ferrel
karin.bollingferrel@teknikforetagen.se
073 719 51 35

Bevara karensavdraget

Det finns ett förslag om att avskaffa karensavdraget vid sjukdom. Teknikföretagen säger nej till förslaget eftersom det ökar sjukfrånvaron och får stora samhällsekonomiska kostnader. Det har Sverige inte råd med – framför allt inte i det turbulenta omvärldsläge som nu råder.

Vi lever i en tid med krig i Europa, hot om handelskrig och stor geopolitisk oro. Sverige behöver rustas upp militärt och vi behöver öka vår civila resiliens, vilket förutsätter investeringar och därmed en god ekonomisk utveckling. Det handlar också om att säkra Sveriges välfärd med en välfungerande skola och sjukvård. Allt detta kräver att alla bidrar.

Karensavdraget fungerar som en självrisk vid sjukdom som förenklat innebär att den anställda inte får någon lön under den första sjukdagen. Det finns nu ett politiskt förslag om att avskaffa detta avdrag. Förespråkare för ett avskaffat karensavdrag menar att det är orättvist att tjänstemän kan arbeta hemifrån vid sjukdom, till skillnad från arbetare. Skillnader i arbetsuppgifter och arbetsmiljö är dock en naturlig del av arbetsmarknaden och motiverar i praktiken olika lösningar, utan att detta innebär orättvisa. Vid sjukdom ska dessutom varken arbetare eller tjänstemän arbeta.

Ytterst är det företagen som får bära konsekvenserna av ett slopat karensavdrag. När Teknikföretagen frågade medlemsföretagen uppgav mer än 80 procent av de som svarade att ett slopat avdrag skulle leda till ökad korttidssjukfrånvaro, minskad produktion och ökade kostnader. Medlemsföretagen pekar även på att arbetsbelastningen skulle öka.

Teknikföretagen säger nej till slopat karensavdrag.

Våra skäl för att bevara karensavdraget:

- Sjukfrånvaron kommer att öka. När man under 1990-talet slopade karensavdraget ökade sjukfrånvaron markant. För att komma till rätta med problemen återinfördes karensavdraget. Därefter har sjukfrånvaron sjunkit. Det vore direkt olämpligt att staten inför regler som vi vet leder till högre sjukfrånvaro.
- Förslaget innebär stora kostnader för företagen. När sjukfrånvaron ökar minskar produktionen av varor och tjänster. Detta leder till minskade intäkter för företagen och lägre skatteintäkter till Sverige. Dessutom drabbas företagen av ökade sjuklönekostnader. Frånvarande personal kan också behöva ersättas, till exempel genom att bolagets tvingas betala för övertidsarbete alternativt för att hyra in personal. Beräkningar visar att det skulle drabba svensk ekonomi med tiotals miljarder kronor. Det har vi inte råd med.
- Slopat karensavdrag leder till ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö. När sjukfrånvaron stiger behöver andra anställda täcka upp för frånvarande kollegor. Detta kan leda till högre arbetsbelastning och stress. Återkommande frånvaro hos vissa personer kan dessutom försämra den psykosociala arbetsmiljön genom irritation och osämja på arbetsplatsen.

KONTAKT

För mer information, kontakta gärna
Karin Bolling-Ferrel
karin.bollingferrel@teknikforetagen.se
073 719 51 35

Teknikföretagens 4500 medlemsföretag står för en tredjedel av Sveriges export och över en miljon jobb. Vår uppgift är att stärka våra medlemmars konkurrenskraft och driva den hållbara utvecklingen framåt. Tillsammans med företag över hela landet formar vi teknikbranschens framtid – för vi är tekniksverige.